

فقه اسلامی

3

ابواب تربیتی

احکام طهارات سه گانه

وضو

روش وضو گرفتن

مسئله 1 - وضو عبارت است از شستن صورت و دستها از آرنج تا سر انگشتان و مسح جلو سر و روی پاها از سر انگشتان پا تا برآمدگی پشت پاها؛ همراه با نیت که شرح آن در مسائل ذیل خواهد آمد.

مسئله 2 - صورت را باید از بالای پیشانی یعنی از رستنگاه موی سر تا آخر چانه شست و از نظر پهنا باید به مقداری که میان انگشت وسط و انگشت شست قرار می گیرد، شسته شود. اگر حتی یک بخش کوچک از آنچه گفته شد شسته نشود، وضو باطل است. بنا براین، بخاطر حصول اطمینان از شسته شدن تمام آنچه لازم است؛ باید احتیاطاً کمی از طرفین آن را هم بشوید.

مسئله 3 - به هنگام شستن صورت و دستها باید آب به پوست صورت و دستها برسد و اگر مانعی وجود دارد باید برطرف کند.

مسئله 4 - کسانی که محاسن دارند، چنانچه موها کم باشند بطوری که پوست صورت از لای موها پیدا باشد باید آب را به پوست برسانند و اگر موها زیاد باشد به نحوی که پوست صورت پیدا نباشد شستن روی مو کافی است و رسانیدن آب به پوست صورت لازم نیست.

مسئله 5 - شستن باطن بینی و مقداری از لب و چشم که در وقت بستن دیده نمی شود، واجب نیست.

مسئله 6 - پس از شستن صورت باید دست راست را از آرنج تا سر انگشتها و سپس دست چپ را نیز به همان ترتیب بشوید.

مسئله 7 - برای آن که مطمئن شود که آرنج را کاملاً شسته، می تواند کمی بالاتر از آرنج را هم بشوید.

مسئله 8 - حتی اگر قبلاً پنجه های خود را شسته باشد، برای وضو باید بعد از شستن صورت در موقعی که دست راست و چپ را می شویید؛ تمام دست را از آرنج تا سر انگشتان بشوید و اگر فقط از آرنج تا مچ را بشوید وضوی او باطل است.

مسأله 9 - برای وضو، شستن صورت و دستها در مرتبه اول لازم است و در مرتبه دوم جائز است ولی در مرتبه سوم و بیشتر حرام است. منظور از مرتبه اول آن است که تمام عضو را بشوید خواه يك مشت آب بریزد یا چندین مشت ، وقتی که آب ریخت و با دست شستشو داد ، يك مرتبه حساب می شود.

مسأله 10 - بعد از شستن دستها باید جلو سر را با رطوبت آب وضو که در دست باقی مانده با دست راست، مسح کند.

مسأله 11 - طول مسح سر به هر اندازه باشد کفایت می کند و بنا بر احتیاط واجب ، عرض آن کمتر از پهنای سه انگشت وسطی دست نباشد.

مسأله 12 - پس از مسح جلو سر، باید با همان رطوبتی که در دست مانده؛ روی پای راست را با دست راست و روی پای چپ را با دست چپ از سر انگشتان پا تا برآمدگی پشت پا مسح نماید.

مسأله 13 - از نظر عرض مسح پا ، باید به اندازه سه انگشت بسته مسح کند، ولی بهتر است که تمام پشت پا را با تمام کف دست مسح نماید.

مسأله 14 - جای مسح باید خشك باشد، ولی اگر خیلی کم مرطوب باشد بطوری که آب دست هنگام مسح بر آن غلبه کند اشکال ندارد.

مسأله 15- اگر به خاطر گرمی هوا یا غیر آن رطوبت کف دست خشك شود می تواند از باقیمانده رطوبت محاسن و یا اعضای دیگر وضو، رطوبت بگیرد و با آن مسح کند ؛ ولی نباید از آب خارج برای مسح کردن استفاده کند.

وضوی ارتماسی

مسأله 16 - احوط آن است که در صورت توان ، وضوی ترتیبی ، یعنی به همان نحوی که در مسائل بالا بیان گردید ، وضو بگیرد ؛ در غیر این صورت ، می تواند وضوی ارتماسی را انجام دهد.

مسأله 17 - وضوی ارتماسی آن است که انسان صورت و دستها را از بالا به پائین در آب فرو برد و بعد از فرو بردن در آب ، به همان ترتیب به نیت وضو از آب بیرون آورد.

شرایط وضو

مسأله 18 - شرایط وضو عبارتند از:

- شرط اول: پاک بودن آب وضو
- شرط دوم: این که آب مطلق باشد
- شرط سوم : اینکه آب وضو و فضایی که در آن وضو می گیرد و ظرف آن مباح باشد.

- شرط چهارم : اینکه ظرف آب از طلا و نقره نباشد.
  - شرط پنجم : اینکه اعضاء وضو در وقت شستن و مسح کردن ، پاک باشد.
  - شرط ششم اینکه وقت کافی برای وضو و نماز داشته باشد، بنابراین اگر وقت بقدری تنگ است که اگر وضو بگیرد تمام یا مقداری از واجبات نماز، خارج از وقت خوانده می شود باید تیمم کند.
  - شرط هفتم : اینکه وضو را با نیت وضو و به قصد قربت یعنی برای خدا انجام دهد. لازم نیست نیت را با زبان بگوید. همین اندازه کافی است که اگر از او بپرسند چه می کنی؟ بداند وضو می گیرد.
  - شرط هشتم : مراعات " ترتیب " در افعال وضو است. یعنی اول صورت، بعد دست راست و بعد دست چپ را بشوید و بعد از آن مسح سر و بعد مسح پای راست و سپس مسح پای چپ را انجام دهد.
  - شرط نهم : " موالات " است. یعنی افعال وضو را بدون فاصله زیاد از نظر عرف انجام دهد ؛ به نحوی که بگویند آن افعال پشت سر هم انجام می شود.
  - شرط دهم : " مباشرت " است. یعنی خود شخصی که وضو می گیرد، شستن صورت و دست و مسح سر و پاها را انجام دهد و اگر دیگری او را وضو دهد ، وضو باطل است ؛ مگر اینکه قادر به انجام وضو یا بخشی از آن نباشد. در این صورت ، به اندازه ضرورت می تواند از دیگران کمک بگیرد .
  - شرط یازدهم : اینکه استعمال آب برای او مانعی نداشته باشد، بنابر این اگر خوف ضرر دارد، یا می ترسد اگر آب را به مصرف وضو برساند خود او یا دیگران تشنه بمانند به نحوی که قابل تحمل نباشد، باید تیمم کند.
  - شرط دوازدهم : اینکه مانعی از رسیدن آب روی صورت یا دستها و محل مسح نباشد.
- مسأله 19 – هرگاه پس از فراغت از وضو شك کند همه کارهای وضو را انجام داده یا نه، یا همه شرایط وضو را رعایت کرده یا نه ، به شك خود اعتنا نکند ؛ اما اگر در حال وضو گرفتن شك کند جزئی از اجزاء سابق یا شرطی از شرایط وضو را رعایت کرده یا نه ؛ باید آن را انجام دهد.
- مسأله 20 - هرگاه انسان بداند که وضو داشته و شك کند باطل شده یا نه، بنا می گذارد به اینکه وضوی او باقی است و بالعکس اگر کسی وضو نداشته، شك دارد وضو گرفته یا نه، بنا می گذارد بر اینکه وضو ندارد.

مسئله 21 - اگر کسی به خاطر وسواس ، در کارهای وضو یا شرایط آن مثل پاك بودن آب و وجود مانع بر اعضای وضو، زیاد شك می کند، باید به شك خود اعتنا نکند و مطابق روش مردم عادی عمل نماید.

مسئله 22 - اگر پس از اتمام نماز شك کند وضو گرفته یا نه، نماز او صحیح است ، ولی برای نمازهای بعد، باید وضو بگیرد.

موجبات وضو

مسئله 23 - وضو به خاطر امور ذیل واجب می گردد:

- نمازهای واجب (غیر از نماز میت)

- طواف واجب کعبه

- به خاطر نذر و عهد و قسم

- انجام تشهد و سجده فراموش شده

- اگر ضروری باشد که دست خود را به خط قرآن برساند.

مسئله 24 - در غیر این موارد نیز مستحب است که انسان بخاطر اینکه با طهارت باشد ، وضو بگیرد.

احکام وضوی جبیره

" جبیره " عبارت است از الواح و پارچه ای که عضو شکسته بدن را می بندند . این واژه بعداً بوسیله فقهاء به پارچه یا مانند آن که روی زخم یا دمل را می بندند نیز تعمیم داده شده است .

مسئله 25 - هرگاه در یکی از مواضع وضو جراحت یا دمل و یا شکستگی باشد، اگر امکان شستن آن وجود دارد و رسیدن آب برای آن ضرر ندارد و موجب نجس شدن دست نمی شود؛ باید به صورت عادی و مطابق معمول وضو بگیرد.

مسئله 26 - اگر زخم یا دمل یا شکستگی در صورت و دستها است و روی آن باز است و رسیدن آب به آن ضرر دارد، نباید به آن آب برساند و کافی است اطراف آن را بشوید.

مسئله 27 - اگر زخم یا دمل و شکستگی در محلّ وضو باشد و روی آن با پارچه پاک یا مانند آن پوشیده شده باشد ؛ روی پارچه را با رطوبت آب وضو مسح کند.